

การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

Development of a participatory management model to strengthen the
learning community on professional aspect in active learning management
for teachers at Wanonniwat secondary school under Sakon Nakhon secondary
educational service area office

กิตติศักดิ์ สุวรรณชัยรบ

Kittisak Suwanchairob

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

Wanonniwat secondary school under Sakon Nakhon secondary educational service area
office

Received: 3 April 2024; Revised: 29 April 2024; Accepted: 30 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ
จำเป็นการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส 2) สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ทดลองใช้
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่
ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน รวม 99 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น
แบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ค่า t-test และ PNI ดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4)
กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล และรูปแบบและเครื่องมือมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด
3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ความสามารถในการออกแบบและเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ หลังการเข้าร่วมพัฒนาครูตามรูปแบบการบริหาร
แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน
มัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ครูมีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการ
จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เท่ากับ 33.26 คิดเป็นร้อยละ 83.15 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดย
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this research aimed to 1) study the current condition, desired conditions and needs for the development of a participatory management model to strengthen the learning community on occupational aspect in proactive learning management of teachers at Wanonniwat Secondary School. 2) create a participatory management model. 3) try out using a participatory management model and 4) evaluate the participatory management model. The target group includes teachers and the Basic Education Commission, and representatives of student parents, a total of 99 people. The instrument used was a questionnaire with an IOC value between 0.80 - 1.00. Statistics used in the study were mean, standard deviation, t-test and PNI, essential needs index. The findings of the research were:

1. The overall current condition is at a low level and a desirable condition. Overall, it is at the highest level.

2. The participatory management model consists of 1) Principles 2) Objectives 3) Content 4) Process and 5) Measurement and Evaluation and the model and teachers are appropriate in overall was at the highest level.

3. The results of the experiment using the participatory management model found that the overall ability to design and write active learning plans was at a high level. and after participating in teacher development according to the participatory management model to strengthen the professional learning community active learning management of teachers at Wanonniwat Secondary School under Sakon Nakhon Secondary Educational Service Area Office, teachers' average score for their ability to organize active learning activities in the classroom was 33.26, accounting for 83.15 percent, higher than the 70 percent threshold with statistical significance at the .05 level.

4. The results of the evaluation of the participatory management model suggested that according to the opinions of teachers at Wanonniwat Secondary School in overall was at the highest level and the results of the evaluation of satisfaction with the overall participatory management model were at the highest level.

Keywords: model development, participatory management, professional learning community, active learning management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา
กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแส การ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบ
ของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ
ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าว
ทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรง
รักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ
และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดัน
ภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคม
คุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว
รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อ
ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)
สาเหตุสำคัญของการขาดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา คือ การรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางมากเกินไป
ขาดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ การใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างไม่มีประสิทธิภาพ มีการทุจริตและ
ประพทุติมิชอบระบบข้อมูลและสารสนเทศไม่ทันสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงาน ถ้ามีการประสานความ
ร่วมมือกันที่ดีจะส่งผลให้งานออกมาสำเร็จ ในทางตรงข้ามกันถ้าขาดการมีส่วนร่วมจากบุคคลในการดำเนินงาน
จะส่งผลให้งานไม่มีประสิทธิภาพดำเนินงานเกิดความล่าช้าและอาจล้มเหลวได้ (ดาราวรรณ วรณสุข, 2563)
และ การบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เพราะถ้า
กิจกรรมทุกกิจกรรมขาดความร่วมมือแล้วนั้นก็เลยไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมี
ส่วนร่วมเป็นการแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้มีการทำงานร่วมกันภายใน
องค์กรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดปัญหาน้อยที่สุด (จุฑามาศ แจ่มมี, 2564) นอกจากนี้ การบริหาร
แบบมีส่วนร่วมยังมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขององค์กร ให้เกิดความสามัคคี
ภายในองค์กรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเป็นประชาธิปไตย ช่วยให้เกิดความเป็นอิสระในการตัดสินใจและ
การบริหาร สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นร่วมกัน สร้างแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม มี
เจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนา เพิ่มศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง (สุวิณี ชูรัมย์, 2564)

การพัฒนาครูโดยการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการผสมผสานแนวคิดของ
ความเป็นมืออาชีพ (Professional และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) เข้าด้วยกัน (วิชัย วงษ์
ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะการรวมกลุ่มทาง วิชาการของ
บุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ชุมชน
ร่วมกับครูผู้สอนเป็นชุมชนเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและคุณภาพของผู้เรียนร่วมกันผ่าน
กระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ (Collaborative Learning) การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่
(Lesson learned) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing learning) การสะท้อนคิดอย่างเป็นระยะ และทำ

อย่างต่อเนื่อง (Continuous professional development) (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2561; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนที่เกิดประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2562) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าการฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน อภิปราย และ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการเรียน (Bonwell & Eison, 1991) โดยครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิด และทักษะผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือทำชิ้นงาน และใช้กระบวนการคิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้โดยตรง สะท้อนความคิด การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้ลงมือทำผู้เรียนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ของตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

โรงเรียนมัธยมวานรนิวาสได้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2564 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 4 กลุ่มสาระหลัก คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 51.19 ภาษาต่างประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 31.02 คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 24.44 และวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 31.30 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ แต่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกกลุ่มสาระ ส่วน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ใน 5 กลุ่มสาระหลัก คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 50.33 สังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 37.94 ภาษาต่างประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 24.03 คณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 20.17 และวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 27.43 ซึ่งทุกกลุ่มสาระมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ นอกนั้นคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกกลุ่มสาระ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 และ 2565 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยลดลงเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยลดลงทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นสภาพปัญหาของโรงเรียนที่สำคัญยิ่ง (โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส, 2564) และข้อมูลจาก พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561) พบว่าปัญหาของเด็กไทยที่พบและต้องเร่งพัฒนา คือ เด็กไทยไร้วินัยในการเรียนรู้ ไม่รักการอ่าน ไม่รู้จักใช้ ICT ให้เหมาะสมเพื่อให้รู้จริง ยังขาดความสามารถในการวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ ญาณคิดสร้างสรรค์ การประเมิน การใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการเขียนและพูดสื่อสาร ความสามารถสืบสอบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำโครงการ และสร้างนวัตกรรม ด้วยเหตุนี้จึงต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษามุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active learning) ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีม (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ), 2561) โดยครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทครูจาก "ครูผู้สอน" เป็น "โค้ช" หรือ "ผู้อำนวยความสะดวก" ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษา คือ การส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ใน

การพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ
สร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา, 2560)

จากนโยบายและความสำคัญในการจัดการศึกษา รวมทั้งสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนมัธยมวานร
นิวาสที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ให้บรรลุตามจุดหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ จึงสนใจทำการวิจัยทาง
การศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานด้านการบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวานร
นิวาส โดยมุ่งเน้นคุณภาพของครูและคุณภาพของผู้เรียนที่สูงขึ้น จึงได้จัดทำวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหาร
แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน
มัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของ
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพิ่มประสิทธิภาพสามารถพัฒนา
ครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาสให้เกิดศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน บรรลุผลตาม
เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการ
บริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้าน
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการวิจัย
แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการบริหาร
แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน
มัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสรุปข้อมูลองค์ประกอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

2. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน 2) ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จำนวน 60 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน รวมจำนวน 99 คน พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3. ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

4. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

5. เพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พร้อมคู่มือการใช้รูปแบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 จัดทำหนังสือเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร และคู่มือการใช้รูปแบบ พร้อมแนบเอกสารประกอบ

1.2 ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร และคู่มือการใช้รูปแบบและร่วมกันปรับปรุงให้เหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้การประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้ดำเนินงานดังนี้

1.2.1 ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

1.2.2 ตั้งประเด็นคำถามเพื่อพิจารณาความเหมาะสมตามองค์ประกอบของรูปแบบ

1.2.3 ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณ และวิพากษ์ที่ละคนจนครบทุกคนพร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

1.2.4 บันทึกข้อคิดเห็น คำวิจารณ์ และคำวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญ

2. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 30 คน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. การสรุปข้อมูลสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. แบบสรุปข้อมูลสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การทดลองใช้รูปแบบ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวอนุกรม (One Group Time Series design) (รัตนะ บัวสนธ์, 2563) ซึ่งเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

Gr ₁	O ₁	T	O ₂	O ₃
-----------------	----------------	---	----------------	----------------

เมื่อ	Gr ₁	หมายถึง	ครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
	O ₁ , O ₂ , O ₃	หมายถึง	การประเมินครั้งที่ 1-3
	T	หมายถึง	การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นพัฒนาความคิดและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา (ผู้วิจัย) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูวิชาการ จำนวน 3 คน ในเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2564

2. ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคนในชั้นปฏิบัติการสอนและการสังเกตชั้นเรียน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา (ผู้วิจัย) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูวิชาการจำนวน 3 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2564 - มกราคม 2565

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

การดำเนินการวิจัยในชั้นตอนนี้เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยรวมจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

2. เพื่อประเมินความพึงพอใจครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในเดือนมีนาคม 2565

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล

2. ประเมินความพึงพอใจครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ปีการศึกษา 2564 จำนวน 128 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์แล้ว

2. นำแบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

พบว่า ร่่างรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและ
ประเมินผล และรูปแบบและเครื่องมือมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร พบว่า ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก
และ หลังการเข้าร่วมพัฒนาครูตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร ครูมีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เท่ากับ
33.26 คิดเป็นร้อยละ 83.15 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สกลนคร พบว่าตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการ
ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้าน
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มี
ข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จาก
ผลการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินงานตามกระบวนการทำงานที่
เป็นระบบ ที่เปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วม
ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นในการวางแผนและปฏิบัติด้วยความคิดสร้างสรรค์
และความสามารถในการปฏิบัติงาน ที่ก่อให้เกิดศักยภาพและความสำเร็จร่วมกันในการบริหารระบบงานให้
บรรลุเป้าหมายด้วยกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบการวิจัยครั้งนี้ รวม 5 ลักษณะ ประกอบด้วย
1) การมีส่วนร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมติดตาม
และประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งมีความสำคัญในการบริหารองค์กรและ
ระบบงานที่มีคุณภาพควบคู่การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่มีอิสระในการ
ปฏิบัติงานตลอดจนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเป็น
แรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกร่วมกัน และ ร่วมรับผิดชอบประกอบการตัดสินใจดำเนินงานในองค์กร
ประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วน
ร่วมในการบริหารการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น
ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมติดตามผล สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาลัย มะลิซ้อน และคณะ (2563) ได้พัฒนาสมรรถนะครูด้านการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่ง
พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ตามสภาพจริง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการ
เรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เชิงรุกได้ในระดับมาก

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ร่่างรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล และรูปแบบและเครื่องมือมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ครู และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทโรงเรียน เพื่อให้การพัฒนารูปแบบเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีทฤษฎีรองรับ ดังเช่น ทิศนา แคมมณี (2563) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่าการพัฒนารูปแบบที่ดีต้องมีปรัชญาทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบนั้นๆ มีองค์ประกอบของรูปแบบที่สัมพันธ์กันทั้งด้านหลักการ จุดประสงค์กระบวนการ การวัดและประเมินผล ซึ่งสามารถนำไปสู่เป้าหมายของรูปแบบที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ หลังการเข้าร่วมพัฒนาครูตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ครูมีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เท่ากับ 33.26 คิดเป็นร้อยละ 83.15 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2563) Tileston (2007) และ Hazza, Lapidot & Ragonis (2014) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จมี 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ให้ความสำคัญและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพและเชิงจิตวิทยาและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่พร้อม 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความหลากหลายของผู้เรียน 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาจากหลากหลายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพผู้เรียน 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติอย่างมีความหมาย และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเชื่อมโยงความรู้สู่นำไปใช้ในโลกลงแห่งความเป็นจริง 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย นำเสนอความคิดเห็นและความคิดรวบยอดที่ได้เรียนรู้ 8) ครูสรุปการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งหมดโดยเน้นความคิดรวบยอดและเติมเต็มให้การเรียนรู้สมบูรณ์ขึ้น 9) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งความรู้ภายนอกสนับสนุนและมาบูรณาการให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และ 10) ใช้ชีวิตวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและให้มุมมองแก่ผู้เรียนให้เห็นความสามารถของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่าตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี แสงอาวุธ (2563) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาระบบทัศน์ชุมชน การเรียนรู้วิชาชีพครู มีชื่อว่า PLEASE MODEL ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 Planning: P ขั้นที่ 2 Leading Instruction: L ขั้นที่ 3 Empowerment: E ขั้นที่ 4 Assessment: A ขั้นที่ 5 Standard: S และ ขั้นที่ 6 Evaluation: E 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนาระบบทัศน์ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางจิตวิทยา "PLEASE MODEL" โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับที่ดี และ 3) ผลการประเมินความสามารถในการสอนโดยเน้นสมรรถนะทางจิตวิทยา ผ่านการประเมินทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และเพื่อนนักศึกษาคู พบว่า ผลการประเมินส่วนใหญ่ มีความสามารถในการสอนโดยเน้นสมรรถนะทางจิตวิทยาอยู่ในระดับดีมาก และงานวิจัยของเฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สรุป

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้าน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ร่างรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและประเมินผล และรูปแบบและเครื่องมือมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ครูมีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เท่ากับ 33.26 คิดเป็นร้อยละ 83.15 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น สถานศึกษาควรมอบหมายให้ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการได้นำเสนอแนวคิด ของตนเองหรือของกลุ่มเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันจนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การเตรียมความพร้อม และกำหนดเป้าหมายร่วมกันมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น สถานศึกษาควรสร้างให้ทุกคนมีสำนึกในหน้าที่ของตนที่มีต่อการศึกษาโดยคำนึงถึงประโยชน์ คุณค่าเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อวางแผน การบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 โรงเรียนควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยออกแบบแผนการจัดการเรียนเชิงรุก ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบหน่วย และแผนรายคาบให้สอดคล้องมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะและคุณลักษณะ และในแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เห็นชัดเจนเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา

2.3 ครูควรจัดเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด เน้นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 สมรรถนะ

2.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิสัยทัศน์ความผู้นำ และสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ เน้นให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและลงมือปฏิบัติจริง นิเทศติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.5 ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น เผยแพร่แนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่ดีสู่สาธารณชน ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างและเผยแพร่ได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับครู และผู้เรียนในมิติต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3.2 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ของโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.). (2560). ร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฑามาศ แจ่มมี. (2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 7(10), 363-374.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดาราวรรณ วรณสุข. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และ เพียววินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียววินดีสุข. (2563). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตต์ เมตต์การ์ณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บั๊ค พอยท์.
- โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส. (2564). รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2564. โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. 7(8), 230-243.
- วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนาผล. (2562). การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสร้างจิตนวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนหลักสูตรและการเรียนรู้อาชีวศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ตัวชี้วัดและ
สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์และเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สภาวะการศึกษาไทยปี 2558/2559 แนวทางการปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2561). สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2600 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค
Thailand 4.0. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2562). หลากหลายวิธีสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง
- สุปวีณ์ ชูรัมย์. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการจัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่ม
โรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 1. มหา
จุฬานาครทรรศน์. 8(10), 157-169.
- อัญชลี แสงอาวุธ. (2563). การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้ของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 12(2), 118-127.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom.
ERIC Clearinghouse on Higher Education. Washington: George Washington University.
- Hazza, O., Lapidot, T., and Ragonis, N. (2014). Guide to teaching computer science: An Activity
based Approach. New York: Springer.
- Tileston, D.W. (2007). Teaching Strategies for Active Learning: Five Essential for You Teaching.
U.S.A.: Corwin Press.